

UN CAPBREU DE RIUDOMS DE MITJAN SEGLE XVIII. PRESENTACIÓ I METODOLOGIA DE TREBALL

Josep M.T. Grau i Pujol
Eugeni Perea Simón

Com és sabut, a l'Antic Règim bona part del Camp de Tarragona era sota el domini jurisdiccional de l'Arquebisbe Metropolità i Primat (1). Riudoms no n'era una excepció. En tenir la residència a la ciutat, seu de l'arxidiòcesi, era normal que molts notaris tarragonins exercissin per compte d'ell, en els reconeixements de senyoria. Per aquest motiu avui es localitzen molts capbreus de diverses poblacions camptarragonines dins de les notaries de la capital (2). Entre la producció de l'escrivà Ramon Fàbregues i Rafí, actiu des del 1756 al 1795, hi ha un capbreu corresponent a Riudoms. Aquest llibre objecte del present estudi, disposa d'índex, és de fàcil lectura, està redactat en català i el volum es troba en bon estat de conservació (3).

El notari Ramon Fàbregues formalitzà molts altres capbreus de la zona, com són ara els de Cambrils, Vinyols, Alforja, les Borges del Camp, Riudecanyes, Colldejou, l'Argentera, Mont-roig, Duesaigües, Vilanova d'Escornalbou, Riudecols, etc. (4). Un fill seu, Salvi Fàbregues i Rovira, també notari col·laborava en el seu despatx, substituint-lo en nombroses ocasions per causes diverses, fins a succeir-lo definitivament l'any 1795. Els Fàbregues eren una nissaga de notaris tarragonins que, com era costum a l'època, s'entronquen via matrimonial amb altres famílies vinculades al mateix ofici.

Tenim notícia de la redacció d'altres capbreus referits a Riudoms: el més antic data de 1587 (5); després en coneixem quatre més del segle XVII, un de 1654 fet pel discret Hilari Riber; el de 1677, elaborat per Tomàs Riber (6); un altre de 1683 confeccionat per Joan Fleix i un darrer de 1687 (7); pel segle següent tenim referència del de 1723 (8), autoritzat pel notari Antoni Fàbregues i el de 1761-1762 del qual tractem aquí.

Què és un capbreu?

Segons la definició d'Eva Serra, “capbreu és l'escriptura de confessió en què consta el reconeixement de drets que feien un conjunt de vassalls i/o emfiteutes al seu senyor. Era una renovació de domini i pretenia la conservació de senyoria i rendes sobre jurisdiccions i/o dominis útils” (9). Habitualment solien redactar-se cada 25 o 30 anys, és a dir, cada generació i el seu objectiu era recordar els drets del senyor o les obligacions dels emfiteutes. Són diversos els arxius que en custodien exemplars: els senyorials (siguin eclesiàstics o civils), els notariais (el notari, com a fedatari públic, era el que redactava el document); patrimonials, municipals, etc. (10).

Un problema que pot distorsionar l'investigador a l'hora de treballar aquesta font és la dispersió o la irregularitat de la sèrie. Per a la investigació seria interessant poder estudiar diversos capbreus d'un mateix lloc i en diferents èpoques, però pot passar que no tots s'hagin conservat, o que si existeixen es trobin dipositats en arxius de diversa titularitat i emplaçament, complicant la seva localització i accés. Els fons notariais, a excepció de Barcelona ciutat, actualment es troben dipositats en els arxius comarcals de la Generalitat; els parroquials poden trobar-se en el lloc d'origen de creació – l'abadia-, però sovint agrupats en arxius diocesans o capitulars. Aquesta dispersió documental també pot obeir a causa de les desamortitzacions del segle XIX i aquesta és la raó del per què alguns documents de la sèrie es troben a Madrid (Archivo Histórico Nacional) –en aquests darrer cas la investigació ens comportarà desplaçaments i la necessitat de sol·licitar còpies si volem treballar còmodament a casa.

També és possible trobar capbreus en fons comercials d'arrendataris de rendes senyorials. Un exemple el tenim en el dels Moragues, de Valls (Arxiu Històric de Tarragona), que conté capbreus de Cabra del Camp i Sarral del domini del comte de Vallcabra.

És una responsabilitat cultural dels arxius la difusió dels seus fons documentals i per això seria interessant, tant a nivell comarcal com nacional, elaborar catàlegs específics de capbreus, per tal de facilitar la seva localització i estudi. Fins ara únicament disposem dels inventaris de la Fundació Noguera, sovint agrupats per arxius o districtes notariais.

L'estructura dels capbreus

El capbreu -igual que el cadastre, les vòlues o l'amillament- és un document amb una finalitat fiscal i en la seva estructura interna apareixen les finques -tant les rústegues com les urbanes-, ordenades per propietaris, i en el nostre cas pels posseïdors del domini útil. La confessió davant el senyor serà més curta o més llarga en relació a la riquesa de cadascú.

En primer lloc apareix el nom, cognoms, ofici i lloc de residència del declarant. És important separar els residents dels forasters, és a dir, els terratinents veïns en d'altres poblacions que tenen terres o cases en aquell terme. A l'hora d'extreure'n l'onomàstica no podem barrejar cognoms ni renoms de dos llocs diferents. Un altre aspecte a tenir en compte és l'abast territorial del capbreu, que no sempre compren la totalitat del terme que inventaria, ja que antigament podien existir veïnats o llogarets amb certa independència política -sigui amb parròquia o ajuntament propi-, i fins i tot la seva jurisdicció pot afectar a d'altres senyors: és el que coneixem amb el nom de quadra, les quals esdevenien illes jurisdiccionals. A Riudoms, per exemple, en el decurs de la història han existit les quadres de Blancafort i del Francesc (s. XV); dels Tascals (s. XVI); d'Ulldemolins, d'en Gatell i de la Mola (s. XVIII).

És important calcular l'extensió territorial en jornals i si trobem barrejades distintes mesures de superfície agrària -quarteres, quarts, forques, parellades, etc.-, serà bo unificar-les per tal de fer més còmoda i ràpida la comprensió de les dades (11). Hi ha una bibliografia abundant sobre reducció de mesures (12), a partir de la qual, si és necessari, caldrà establir comparacions amb la superfície actual o la que ens proporcionen altres documents. També és interessant obtenir xifres globals de l'extensió de cada partida. Un cop analitzat l'abast del document, hem de procedir al buidatge de les dades que aporta i passar-les a fitxes.

Els antropònims es poden trobar en els índexs o al principi de la declaració; els topònims, en canvi, caldrà cercar-los en el cos de la descripció topogràfica: limitacions, confrontacions, punts de referència agrimensors, etc. Per aquests treballs específics resultarà útil la consulta de manuals com el de Ramon Amigó Anglès, per tal d'aprofitar al màxim la font documental, ja que caminarem amb més seguretat i aprofitament pels camins de la investigació

(13). Si repassem la bibliografia camptarragonina són diverses les obres de toponímia que han utilitzat els capbreus com a font primària d'informació (14).

Pel que fa a la inclusió dels noms de dona en la font jurídica, recordem que a l'època medieval i moderna aquestes sovint adoptaven el cognom de l'espòs, o el feminitzaven. Els noms solen anar acompanyats d'un sol cognom - el primer-, l'ofici i algunes vegades el renom o l'apel·latiu major o menor, per diferenciar el pare i el fill homònims. Respecte a la professió hi ha la possibilitat que n'apareguin dues, com per exemple pagès i moliner, pagès i traginer, etc. Hem d'anotar-les totes. Les dones, si són solteres, es qualifiquen de donzelles, i els homes de fadrins; les viudes poden ser-ho en primeres, segones, terceres i fins i tot en quartes núpcies i apareixen com a usdefructuàries o propietàries o simplement com a administradores dels béns dels fills menors d'edat. Pels orfes hi ha curadors o tutors, que habitualment solen ser familiars.

Respecte a la toponímia no només ens interessa l'ubicació de la parcel·la, sinó també les seves confrontacions, les quals poden facilitar dades complementàries sobre camins, cursos d'aigua, masos, ermites, creus de terme, orònims, arbres singularitzats, boscos, etc.

Els capbreus també poden fer una bona contribució històrica a la genealogia, a l'enllaçar propietat i família i fer un seguiment ràpid de testaments i capítols matrimonials -documents que aporten dades de la filiació. També hem d'atendre amb cura les grafies vacil·lants trobades en el document, que en moltes ocasions responen a la pronúncia local: caldrà anotar-les totes, ja que aquestes diferències en un mateix escrit i sobre un mateix mot, ens poden aportar informació lingüística, fonètica, etc.

Una font per a la història agrària

Per a l'historiador, els capbreus també constitueixen una font molt útil per al coneixement de la història agrària i l'urbanisme. Sobre el primer aspecte, en la confessió general, hi trobarem les diverses prestacions que estan obligats a fer els seus habitants (delmes, lluisme, pva, etc.) i en els particulars, els censos de cada peça de terra, generalment en metàl·lic. Si el capbreu és complet, també ens proporcionarà notícies sobre l'estructura i repartiment de la propietat, la concentració o el minifundisme, el total de jornals declarats, la

parcel·lació de la terra o els conreus dominants -tot i que en aquest darrer aspecte no hi ha precisió, ja que no s'acostuma a delimitar cadascú d'aquests camps i per això sol barrejar-se vinya i oliveres, sembradura i vinya, etc., a vegades definides gràficament com a "terres de pa i vi" o "terres d'oli" com sovint trobem anotat en la documentació referida a Riudoms .

El capbreu aporta, a més a més, una informació única: la transmissió de la propietat. Així, mitjançant la seva lectura, podem identificar si es tracta de la primera, segona, tercera o quarta cessió patrimonial, i la seva tipologia, per herència en testament, per donació en capítols matrimonials, per compra-venda -perpètua o a carta de gràcia-, per permuta, embargament, per censals, renúncies, establiments emfitèutics, per declaració en l'anterior capbreu o simplement per "títols". Es poden realitzar nombroses estadístiques sobre la intensitat dels canvis de mans -i detectar-ne així els anys de crisi.

La separació entre propietaris locals i forasters ens ajudarà a comptabilitzar el pes d'ambdós grups. També hauríem de tenir present les terres que posseeixen a zones limítrofs del terme, en cas contrari no podrem avaluar exactament la riquesa dels grans propietaris i la dels petits. Els immobles i patis de casa s'han de tractar a banda, i gràcies al detall de les afrontacions podrem reconstruir urbanísticament el nucli d'una població, tal com s'ha fet, per exemple, a la Canonja i a Conesa (15). Tot i ser un veritable trencaclosques, aquesta recuperació virtual de l'urbanisme es pot fer amb l'ajut de plànols actuals i un treball de camp per conèixer els tipus de construccions, i comprovar si hi ha dates antigues en els llindars de les portes: per aquesta feina ens serà de molta utilitat, una altra vegada, l'onomàstica local, ja que aquesta ens facilitarà dades i referències molt valuoses a l'hora d'identificar els punts de recerca. Menys útil és l'aprofitament demogràfic de la font -els declarants només es relacionen amb propietaris-, encara que esdevé una referència més, a tenir en compte. A través de les signatures també podem conèixer el grau d'alfabetització dels declarants. Una altra de les utilitats que proporciona el capbreu és la comparació amb distints documents contemporanis -les vàlues, estimes o el cadastre-, la qual cosa ens permetrà avaluar el grau d'ocultació fiscal, tant en superfície com en conreus. A Riudoms, sortosament, s'ha conservat el fons municipal antic, amb una valuosa documentació per a treballar i comparar (16).

Un fons complementari per a l'estudi del capbreu -a més del municipal ja esmentat- és el notarial i registral. Els declarants justifiquen la tinença de les finques amb referències d'escriptures notariales, anotant gairebé sempre el nom de l'escrivà, el lloc de formalització i la data d'atorgament (dia mes i any). Tot això són elements identificadors que ampliarien la nostra informació sobre el contingut dels manuals notariales. Pel que respecta a la notaria civil de Riudoms, aquesta s'inicia l'any 1574, i fins el 1874 la seva documentació es conserva a l'Arxiu Històric de Tarragona (17): a partir d'aquest darrer any cal acudir a l'Arxiu Comarcal de Reus on es troba documentació de 000 a 000. L'escrivania comuna de Riudoms principia el 1447 i es troba a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (18). Un extracte resum dels actes a partir del 1768 els trobarem en els registres anuals de les comptaduries d'hipoteques de Tarragona i Reus, dipositades a l'Arxiu Històric de Tarragona (19).

El capbreu de Riudoms de l'any 1761-1762

El buidatge estadístic d'aquest llibre ens facilita força informació sobre temes de divers calat. Per exemple, en tot allò que fa referència a l'onomàstica. Del total de 146 noms de persona que apareixen en el document, 117 corresponen a prenom masculins (amb vint-i-cinc variables) i 29 a femenins (amb tretze variables). La nòmina, per ordre de preferència, seria aquesta: Josep (27'35% del conjunt); Joan (19'68%); Francesc (10'25%); Pere (6'83%); Antoni (5'98%); Pau (5'12%); Jaume (3'41%); Salvador (2'56%); Esteve, Gabriel, Miquel, Nicolau i Ramon (1'70% respectivament) i Bernat, Dionís, Jacint, Joan-Baptista, Joan-Josep, Llorenç, Marc, Miquel, Pasqual, Patrici, Rafael i Sebastià (0'85% respectivament) (20).

Pel que fa als prenom femenins, la preferència constatada és la següent: Maria (24'13%); Francesca, Josepa, Tecla, Teresa (10'34%); Gertrudis, Maria-Anna (6'89%) i Caterina, Engràcia, Llúcia, Magdalena, Roser i Úrsula (3'44%) (21).

Anotem que per aquesta època la preferència riudomenca a l'hora de triar els prenom, tant els masculins com els femenins, no difereix en bo i res de la tendència general de Catalunya, segons hem vist i comparat en diversos estudis generals (22).

Respecte els cognoms riudomencs que apareixen en aquest capbreu, els 5 més ocurrents són Bages, Batlle, Ferran, Domènech i Vidal. La llista completa, per ordre alfabètic, és aquesta: Agramunt, Arcalis, Badia, Bages, Balanyà, Barrera, Batlle, Borràs, Boter, Cabrer, Carnisser, Castellví, Cavaller, Ciurana, Claveguera, Colom, Compte, Corts, Cots, Cristòfor, Cros, Domènech, Esteve, Ferran, Ferreter, Figueres, Folch, Font, Fontanet, Foraster, Fort, Gavaldà, Gil, Gispert, Gras, Grau, Güell, Guinart, Guinjoan, Guinovart, Hortonedà, Jansà, Martí, Mas, Mestre, Molner, Molons, Moragues, Nat, Nebot, Nogués, Ortiga, Pagès, Palau, Pallarès, Pàmies, Papió, Perminyons, Puig, Pujades, Pujol, Riber, Rich, Roca, Roger, Rossell, Salvador, Salvat, Serra, Simeon, Toda, Torrents, Trilla, Tristany, Vallverdú, Vernet, Vidal, Vidiella, Vila, Vilaltella, Viles, Vives, Voltes.

Els renoms o malnoms és una altra de les informacions que podem trobar en aquestes fonts documentals. Pel que fa a Riudoms en el capbreu de 1761-1762 anatem un total de 10 renoms: Baya, Biló, del Forn, Frunsit, Galot, Rafi, Roig, Ros, Rovell i Trobat. També n'apareixen de referits a terratinents de Reus, com Braç de Ferro, Sexa, etc.

Els oficis és una altra de les informacions que ens apunta aquesta documentació fiscal, com ja hem anotat anteriorment. El capbreu de 1761-1762 detecta els següents: adroguer, advocat, apotecari, barreter, boter, eclesiàstic, espardenyer, esparter, ferrer, manescal, marxant, mestre de cases, militar, moliner, negociant, notari, pagès, paraire, pintor, sabater i sastre. Com és obvi, la dedicació professional majoritària dels habitants de Riudoms s'enquadra en la pagesia (23).

Pel que fa al repartiment territorial dels declarants, d'un total de 164, 111 (67'68%) pertanyen a Riudoms i 53 (32'32%) són de fóra vila, amb 9 variables en quant als pobles o ciutats de procedència: Reus (16'46% del total de terratinents); Maspujols (7'31%); Vinyols (3'04%); les Borges del Camp (3'04%); Alforja, Altafulla, Montbrió del Camp i Poboleda (0'60% respectivament).

NOTES

1. Per les dades de que disposem, en el segle XVIII aquest territori es trobava repartit entre senyories eclesiàstiques (47'88%); senyors conjunts -arquebisbes

i altres senyors- (4'65%); senyories mixtes –rei i arquebisbe- (12%); barons laics (27'32%) i de jurisdicció exclusivament reial (8'15%), J. M. RECASENS I COMES: *El corregimiento de Tarragona en el último cuarto del siglo XVIII. Aspectos económicos i político-social*. RSA. Tarragona, 1963, pp. 115-121.

2. Per una anàlisi del notariat des dels seus orígens, la seva organització o el funcionament on desenvoluparen la seva activitat, cf. D. PINYOL ALABART: *El notariat públic al Camp de Tarragona. Història, activitat, escriptura i societat (segles XIII-XIV)*. Fundació Noguera. Barcelona, 2000.

3. *Arxiu Històric de Tarragona* (AHT). Fons notarial de Tarragona. Notari Ramon Fàbregues Rafí. Capbreu de l'Arquebisbe de Tarragona sobre el terme de Riudoms, 1761-1762. Caixa 637. Registre 674, folis 1 -229 + 6 folis índex.

4. Cf. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *Catàleg dels protocols notariais de Tarragona (1472-1899)*. Fundació Noguera. Barcelona, 2000, pp. 299-310.

5. "Levador del capbreu del gloriós Sant Jaume de la església de la presen vila de Riudoms" (a. 1587), servat a l'Arxiu Històric Municipal (AHMR), cf. Joan CARRION I CUBELLS i Joan R. CORTS I SALVAT: *El fons documental de l'Arxiu Històric Municipal de Riudoms (segle XIV-1939)*. CERAP. Riudoms, 1991.

6. Capbreu de Riudoms de 1677. Censos que paguen a l'Arquebisbe. Es tracta del quadern d'un volum sense relligar que inclou altres capbreus de Vila-seca i Tarragona, del mateix any, és a dir, d'un fragment (fs. 210-219). (conservat també a l'AHT)

7. "Capbreu dels censos reals y propis que la Real Cartuxa de Scala Dei rep de les viles de Riudons y Alexar, Zayols y Alforje" (a. 1687), servat a l'Archivo Histórico Nacional (AHN) de Madrid.

8. Ens manquen dades sobre els capbreus existents a l'Arxiu Capitular de Tarragona.

9. Per a una definició històrica del mot, amb bibliografia bàsica inclosa, cf. J. MESTRE I CAMPI, *Diccionari d'Història de Catalunya*, Edicions 62. Barcelona, 1999, pp. 180-181, veu redactada per Eva Serra.

10. Sense pretendre ser exhaustius, anotem les principals obres que en l'àmbit de les diòcesis de Tarragona i Tortosa han tractat aquesta font: BALLAR BOIXADÓ, S.: "Capbreus de Constantí del segle XVI: Comparacions demogràfiques", a *Paratge tarragoní* (Tarragona), 9 (1990), pp. 9-14; CAMPS VIVES, M. C.: "Barcelona a Flix i la Palma a través del capbreu del 1400", a *Recerca* (Tortosa), 4 (2000), pp. 269-274; CASTELLVELL, V.: "La toponímia d'Amposta segons uns capbreus dels segles XVI al XVIII", a *Butlletí de la Societat d'Onomàstica* (Barcelona), XXIII, pp. 251-271; CUBELLS I LLORENS, J.: "Capbreu de la Cartoixa: els dominis de Scala Dei en la comarca de Valls", a *Quaderns d'Història Tarraconense* (Tarragona), VIII (1989), pp. 31-55; GORT I JUANPERE, E.: "Albarca en el capbreu del comtat de Prades de 1789", a *La Carxana* (Albarca), 6 (2000), pp. 9-15; GRAU I PUJOL, J.M.-T.; PUIG TÀRRECH, R.: "El capbreu de Torroja del Priorat del 1744", a *Estudis prioratins* (Falset), 2 (2000), pp. 203-234; GUAL I VILÀ, V.: "Capbreu de Pira any 1558", a *L'Anguera* (Pira), 19 (1994), pp. 84-86; 11 (1994), pp. 133-136 i 13 (1995), pp. 28-29; JORDÀ I FERNÀNDEZ, A.M.: *Barenys i Emprius de Salou. Aspectes econòmics i socials, s. XII-XVIII*, Agrupació Cultural Vila-seca. Vila-seca, 1981; LLOP I TOUS, J., SÁEZ VICENTE, A.: "El capbreu de Masricard", a *La Canonja: llocs, termes i un capbreu*, Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví. La Canonja, 1987; MERCADÉ, J.: "Un capbreu senyorial a les acaballes de l'Antic Règim", a *Boletín del Archivo Bibliográfico de Santes Creus*, v. II, núm. 10 (1960), pp. 32-37; MIRÓ I SOLÉ, P.: "Relacions feudals a finals del segle XVIII: els capbreus de 1787 i 1791", a *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs* (Alcover), 67 (1994), pp. 13-19; MUÑOZ I SEBASTIÀ, J.H.: "El capbreu del benifet de l'altar de Sant Joan Baptista de l'església de Gandesa (1604-1607)", a *Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta* (Gandesa), 23 (1996), pp. 22-23; ORTEGA PÉREZ, P.: "El capbreu de Miravet de 1695: aspectos económicos y sociales", a *Quaderns d'Història Tarraconense* (Tarragona), V (1985), pp. 77-100; ORTEGA PÉREZ, P.: "Una

propuesta metodológica para el estudio de los capbreus en la época moderna”, a *Consejo Superior de Investigaciones Científicas Institución Milà i Fontanals* (Barcelona, 1986), pp. 105-131; ROVIRA I GÓMEZ, S.-J.: “Altafulla i els altafullencs en el capbreu de Montornès de l’any 1615”, a *Estudis Altafullencs* (Altafulla), 13 (1989), pp. 29-35; VIRGILI I COLET, A.: “Relacions feudals i distribució de la terra al Baix Gaià: Salomó l’any 1704”, *Estudis Altafullencs* (Altafulla), 18 (1994), pp. 43-50.

11. Una quartera és la superfície de terra que es pot sembrar amb una quartera de gra; el quart equival a un quart de pam; les ; la parellada és una mesura superficial agrària –terra que una parella de bous podia llaurar en un dia- que a Riudoms apareix anotada com la Parellada de cal Morell (s. XIX).

12. És molt útil el treball de Claudi Alsina i altres *Pesos, mides i mesures dels Països Catalans*. Barcelona. 1990. També podeu veure Josep M. Grau i Roser Puig “Les mesures de superfície a la Conca de Barberà el mil set-cents” a *Butlletí de la Societat d’Onomàstica* (Barcelona) XXXVII (1989), pp. 56-58.

13. Aquest autor dóna força importància als capbreus com a font d’investigació, qualificant-los de “llibres rics en onomàstica, com per exemple algun capbreu d’algun benefici parroquial. Els capbreus també descriuen les hisendes sotmeses a cens. Els capbreus acostumen a ésser molt més antics que els cadastres ,en podem trobar del segle XVI, o XV, o del XIV i tot”, A. AMIGÓ: *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*. Publ. de l’Abadia de Montserrat. Montserrat, 1999, p. 157.

14. De la seva utilització en donen prova les obres publicades fins ara - referides al Camp de Tarragona i Priorat- com per exemple l’Aleixar (capbreu de 1640); Alforja i Cortiella (s. XVIII); Cambrils (s. XVIII però amb dades de 1154); la Mussara (1774); Mont-ral (c. de 1554, 1615, 1724 i 1806); Mont-roig (c. de 1426, 1635 i 1662); la Morera de Montsant (c. dels segles XVII i XVIII); Riudecanyes (c. de 1434, 1438 i 1806); Vila-seca (1656), etc.

15. J. LLOP TOUS: *El creixement urbà a través dels capbreus. La Canonja al s. XVIII*. Centre d'Estudis Ponç de Castellví. La Canonja, 1993. i Josep M. TGrau-Roser Puig "Aspectes socioeconòmics de Conesa en l'època moderna (s.XVIII)" a *Conesa*. Rafael Dalmau editor. Barcelona. 1989. pp. 214-219.

16. Els cadastres locals han estat parcialment estudiats, amb aportacions valuoses des del punt de vista econòmic, social i cultural -especialment pel segle XVIII-, gràcies als treballs de J. M. Santamaria i C. Martínez Shaw.

17. J. CUBELLS LLORENS: "Arxiu Històric de Tarragona", *Guia dels Arxius Històrics de Catalunya*, 2, p. 34. Barcelona, 1987.

18. S. RAMON I VINYES i M. FUENTES I GASÓ: *Inventari dels protocols notariais de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona*. Barcelona, 1987, pp. 170-176.

19. Roser PUIG I TÀRRECH: *Catàleg dels protocols notariais dels antics districtes de Falset i Gandesa*. Fundació Noguera. Barcelona, 2000. Sabem de la destrucció, el 1936, de 43 volums manuals del notari de Riudoms Josep Capdevila, compresos entre l'any 1759 i el 1798, aleshores conservat a l'arxiu del notari de Falset; de tots aquests volums només es conserva un únic llibre, el del 1755-1758, precisament el més antic. Aquests manuals provenien de la notaria de Poboleda on des del 1805 al 1844 actuà Tomàs Roger Gallisà, hereu del referit notari riudomenc, ps. 61 i 69.

20. L'estabilitat d'aquests prenomes solen mantenir-se en el decurs dels anys, segons hem pogut comprovar a través d'algunes mostres que hem pres dels segles XVII i XVIII, E. PEREA: "Vida i mort a Riudoms (1668-1677)", *Paratge* (Tarragona), 5-6 (1994-95), pp. 36-37 i V. BORRÀS (et alters): *Riudoms a l'any 1795, segons els llibres dels miquelets*. CERAP. Riudoms, 1993, pp. 41-42.

21. Ibídem

22. Dolors ROIGÉ FIGUERAS: "Sobre l'evolució dels noms de persona", *Els Marges* (Barcelona), 39 (gener de 1989), ps. 19-32.

23. Per a entendre la realitat local d'aquesta època cf. Carlos MARTÍNEZ SHAW: *Riudoms a la primera meitat del segle XVIII: Un perfil socioeconòmic*. CERAP. Riudoms, 1982.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Relació de declarants del capbreu de 1761-1762:

Ajuntament de Riudoms

Francesc Boter, regidor i Francesca Viles i Vidiella, cònjuges.

Mª Anna Balanyà, muller d'Antoni Pujol, pagès absent de Catalunya des de fa uns tretze anys.

Gabriel Pallarès, esparter

Bernat Pagès, pagès

Pere Hortonedà, pagès

Pere Cots, boter

Josep Cavaller, sastre

Josep Gil, pagès

Pere Gras, pagès

Francesc Guinovart, pagès

Joan Castellví, pagès

Josep Jansà, pagès

Josep Salvat, pagès

Francesc Esteve, pagès. Tecla Domènech, cònjuges

Gertrudis, vídua de Miquel Domènech, pagès i Joan Domènech, pagès, mare i fill

Joan i Josep Vidal, pare i fill, pagesos

Josep Vilaltella, pagès

Jaume Vila, prevere i beneficiat

Pasqual Papió, pagès

Magdalena Fort, vídua Jaume Roger, pagès

Joan Ferran, prevere, beneficiat i vicari de Riudoms i Anton Molner, apotecari de Montblanc, tutors i curadors d'Anton Pàmies Molner, fill i hereu de Josep Pàmies Voltes, notari públic, mort a Riudoms

Francesc Cristòfor, pagès

Joan-Baptista Vallverdú, pagès

Salvador Badia, pagès

Joan Mas, pagès

Gabriel Domènech, pagès

Pau Pujol, pagès

Salvador Guinart, pagès

Joan Folch, pagès. Úrsula Hortonedà, cònjuges

Maria, vídua de Miquel Claveguera, pagès i Miquel son fill, pagès

Josep Roig Macip, pagès de les Borges del Camp

Joan Mariner, pagès, de les Borges del Camp

Anton Martorell, pagès, de les Borges del Camp

Joan Sabater, marxant, de les Borges del Camp

Joan Salvador, dit ros, pagès

Josep Jansà, pagès

Francesc Balanyà, pagès de Reus

Josep Mestre, pagès

Joan Vilaltella, pagès

Nicolau Fontanet i Tecla Vilaltella, cònjuges

Rafael Serra, pagès

Joan Gavaldà, dit "baya", pagès

Joan Guinjoan, dit "gallot", pagès

Pere Hortonedà, pagès

Josep Gili, adroguer

Antoni Martí Gatell, familiar Sant Ofici, veí d'Altafulla, pare i administrador dels bens dels fills de sa muller Maria Franquès, difunta

Francesc Folch Lluch i de Torrell, de Vinyols

Dr. Joan Gavaldà, prevere i beneficiat de Riudoms

Josep Folch i Nogués, pagès

Maria Anna i Balanyà, muller d'Antoni Pujol, pagès absent de fa tretze anys de Catalunya

Pau Perminyons, pagès
Dionís Pujol, pagès
Llúcia, vídua de Joan Ribes, pagès
Francesc Ferran, dit frunsit, pagès
Antoni Tristany, pagès
Josep Vernet, espardenyer i Maria Ortiga, cònjuges
Francesc Ferran, major, pagès dit Frunsit
Teresa, vídua de Nicolau Fontanet, sombreroer
Joan Ferran, prevere i obtentor del benefici de Santa Maria Magdalena i Sant
Antoni, de la parròquia de Riudoms.
Ramon Ferreter, pagès de Maspujols i a Riudoms "trobat"
Anton Pàmies i Anglès, pagès de Maspujols
Pau Trilla, pagès
Francesca, vídua d'Antoni Agramunt, pagès
Marc Ciurana, pagès del mas
Josep Font, pagès
Pere Barenys, pagès, de Maspujols
Francesc Batlle, apotecari
Jaume Roca, sabater, i Rosa Foraster, cònjuges
Caterina Bages, vídua de Francesc Folch, mestre de cases
Joan Fontanet, dit rafí, sombreroer i Maria Palau, cònjuges
Josep Claveguera, prevere
Francesc Güell, teixidor de lli
Esteve Ferran, pagès
Tecla Compte, vídua de Joan Gispert, pagès
Joan Vidal, pagès dit lo roig
Antoni Carnicer, pagès
Gertrudis, vídua de Jeroni Bages, apotecari, mare i fill
Josep Ferrater, pagès dit biló, i Maria Llaurador, cònjuges de Maspujols
Jaume Barrufet, pagès de Maspujols
Josep Freixes, pagès de Poboleda
Josep Nat, pagès
Patrici Bages, pagès de Riudoms, habitant a Rojals
Gabriel Barenys, pagès de Maspujols

Engràcia Figueres, víuda de Joan Pujol, ciutadà honrat de Barcelona, veí de Maspujols.

Joan Baptista Simeon, pagès

Francesc Batlle, apotecari de Riudoms curador dels bens de Francesc i Josep Serra i Nat, fills de Jaume Serra, manescal “de molt temps a esta part absent de ella, sens saber-se ahon para” i Teresa Nat, difunta

Maria, víuda de Pere Mestre, major, moliner i pagès

Pere Gras, pagès

Llorenç Cabrer, pagès

Josep Rich, pagès

Francesc Agramunt, pagès

Maria, víuda de Francesc Toda, ciutadà honrat de Barcelona, mort a Riudoms, i Josep Toda, doctor en drets, mare i fill

Josep Corts, adroguer

Maria, víuda de Miguel Llaurador, pagès de Maspujols

Joan Domènech, pagès d'Alforja

Joan Pàmies, sastre de Maspujols

Miquel Molons, pagès

Josep Camprubí, sastre, de Reus i Maria Gispert, cònjuges

Joan Ortiga, pagès i Maria Domènech, cònjuges, de Vinyols

Esperança, víuda d'Esteve Domènech i Salvador, pagès de Vinyols

Francesc Torrell, pagès de Vinyols

Pere Salvador Padrell, pagès de Vinyols

Josep Mestre, major, pagès

Joan Gispert i Maria Barrera, cònjuges

Josep Borràs, capità graduat d'infanteria i segon comandant del regiment extingit de fustellers de Barcelona resident a Riudoms

Jaume Vilà, prevere beneficiat de la capellania fundada per Josep Auger, negociant, de algun temps absent de Catalunya

Jacint Gavalrà, notari i Teresa Roca, cònjuges

Josep Moragues, negociant

Sebastià Batlle, pagès

Maria, víuda en primeres núpcies de Josep Batlle, i muller de Josep Rossell, pintor

Josepa, muller de Josep Vives, víuda en primeres núpcies de Salvador Batlle,
pagès, administradora de béns del seu fill Pau Batlle
Teresa Grau, víuda de Josep Figueres
Josep Gispert Puig, pagès
Engràcia Nebot, donzella
Joan Vidal, pagès dit del forn
Anton Vidal, pagès, dit del forn
Josep Martí Rovellat
Joan Gavalrà, dit baya i Rosa Roca, cònjuges
Josep Canals, paraire, de Reus
Josep Tururet, boter, de Reus
Jaume Freixa, pagès, de Reus
Bernat Nualart, negociant, de Reus
Maria Tomàs, víuda de Josep Pujol, pagès de Maspujols, habitant a Reus
Josep Domingo, paraire, de Reus
Sebastià Gran, pagès de Reus, dit bras de ferro
Pau Jardí, pagès de Reus i Maria Montserrat, cònjuges
Francesc Badia, pagès de Riudoms
Pau Torroja, pagès de Reus
Maria Garcia, víuda de Francesc Batlle, corder de Reus
Pere Arcalis, pagès de Riudoms
Joan Miralles i Francesc Alanyà, cònjuges de Reus
Francesc Sans, blanquer de Reus
Josep Bages, notari de Reus
Josep Martí, dit sexa, pagès de Reus
Pau Sánchez, pagès de Reus, administrador del bens dels fills de Teresa Fillol i
Barbonès, primera muller
Francesca Fillol Borbonès, víuda de Pere Sargil, oller de Reus
Josep Alberich, pagès de Reus
Francesc Brunet, pagès de Reus i Antònia Arbonès
Mateu Prats, pagès de Reus
Josep Guinovart, pagès de Reus
Joan Pons, pagès de Reus

Josepa, víuda de Joan Colom, pagès de Riudoms i Francesc Colom, fill,
resident a Reus

Anton Gras, pagès de Maspujols

Josep Pasqual, pagès de Reus

Maria Venècia, víuda de Pau Aldabert, blanquer de Reus

Maria Pastells, víuda de Francesc Bages, de Reus

Josep Alegre, negociant, de Reus

Josep Bages, notari procurador de Josep Morell, pagès, de Reus

Josep Bages, procurador de Josep Fort, de Riudoms

Jaume Borràs, pagès de Maspujols

Joan Salvador, pagès, dit lo ros

Josep Mestre, major, pagès

Joan Josep Roger, notari

Josep Pujades, ferrer

Josep Guinjoan, dit rovell, pagès i Francesca Cros, cònjuges

Pau Torrents i Josepa Bages, cònjuges

Ramon Bages, pagès

Pere Domènech, pagès

Esteve Ferran, pagès

Josep Carey, doctor en drets, veí de Reus

Joan Fiviller, habitant a Barcelona

Tomàs Folch i Gallissà, pagès de Montbrió del Camp

- Quan no hi ha indicada la població s'enten que les persones esmentades habiten a Riudoms.

Article publicat a la revista “ Lo Floc” (Riudoms), 174 (2003), ps. 8-12.

Editada pel Centre d'Estudis Riudomencs Arnau de Palomar

Dipòsit Legal : T-61-1980.